

Krajinno-architektonická štúdia

športovo-rekreačného priestoru vo Veľkej Maňi

Zmluva o vytvorení diela a licenčná zmluva
reg.č. 88/2017/SPU

Objednávateľ:

Obec Maňa
Námestie M. R. Štefánika 7/1, 941 45 Maňa
Ing. Igor Sádovský, starosta obce

Zhotoviteľ:

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre
Fakulta záhradníctva a krajinného inžinierstva (FZKI)
Tr. A. Hlinku 2, 949 76 Nitra
Dr.h.c. prof. Ing. Peter Bielik, PhD., rektor
Ing. Attila Tóth, PhD., zodpovedný riešiteľ

Autorské kolektívy:

Variantné riešenie **Meander Park**

Bc. Barbora Opálková
Bc. Sarah Pappová
Bc. Denisa Petreková
Bc. Lena Pospíšilová

Variantné riešenie **Manianska traktormánia**

Bc. Gabriel Fedorčák
Bc. Ján Konečný
Bc. Ľubomír Slavkovský

Variantné riešenie **Prechádzka Manianskymi vrbinami**

Bc. Lea Marejková
Bc. Soňa Petényiová
Bc. Miriam Ježeková

Širšie vzťahy

Obec Maňa sa nachádza na juhozápadnom Slovensku, asi 25 km severovýchodne od mesta Nové Zámky a 10 km južne od mesta Vráble. Podľa územnej samosprávy je súčasťou Nitrianskeho kraja, okresu Nové Zámky a spolu s okolitými obcami Dolný Ohaj, Hul, Trávnica, Podhájska, Radava, Veľké Lovce, Čechy, Vlkaš, Dedinka, Bardoňovo a Pozba vytvára mikroregión Termál.

Do Mikroregiónu Termál zasahuje na severozápade Žitavská niva, na juhozápade Nitrianska niva a na východe Hronska pahorkatina.

Významné prírodné rezervácie

Územie Mikroregiónu Termál patrí medzi oblasti s pomerne kvalitným stavom životného prostredia. V okolí sa nenachádzajú žiadne zdroje znečistenia, ktoré by výrazným spôsobom ohrozovali životné prostredie. Prírodne najhodnotnejšie územia mikroregiónu predstavujú:

Prírodná rezervácia Žitavský luh – nachádza sa severne 2,5 kilometra od obce Maňa. Má vybudovaný Náučný chodník Žitavský luh;

Prírodné pamiatky - Potok Chrenovka, Meander Chrenovky (katastrálne územie obce Dolný Ohaj) a Rieka Žitava (katastrálne územie obce Maňa).

Najvýznamnejšie vinohradnícke oblasti

Mikroregión Termál je významnou vinohradníckou oblasťou s vysoko kvalitnou a tradičnou výrobou vína. V nadväznosti na výrobu vína sú turisticky atraktívne vinohradnícke pivnice tzv. hajlochy. K najvýznamnejším vinohradníckym oblastiam patria: na severe Dolný Ohaj, na juhovýchode Veľké Lovce, na východe Bardoňovo a na juhu Čechy.

Športovo-rekreačné oblasti

V celom mikroregióne je k dispozícii 12 futbalových ihrísk, ktoré sú umiestnené v každej obci. Najčastejšie sú charakteru viacúčelových zatravnovaných športových ihrísk, ktoré umožňujú realizáciu športov ako futbal, volejbal, nohejbal. Svojím vzhľadom a tvarom je mikroregión priam predurčený pre rozvoj cykloturistiky, na základe čoho vznikli už aj cyklistické trasy v celkovej počte 13. Sú rôznej dĺžky, obtiažnosti a spájajú rôzne záujmové body. Územie takisto ponúka aj možnosť zimných športov a to najmä v obci Čechy kde sa nachádza umelo zasnežovaný svah.

Najvýznamnejšie kúpele

Špecifickou danosťou územia je výskyt minerálnych termálnych vôd s najvýznamnejšou lokalitou v Podhájskej a najnovšie aj v obci Bardoňovo. Geotermálne vody tu predstavujú silne mineralizované vody s tepelnou kapacitou 80 °C, ktoré majú priaznivý účinok na pohybový aparát.

Najznámejšie kaštiele a múzeá

Najväčší historický význan majú kaštiele s parkmi. Niektoré z nich sú evidované ako národné kultúrne pamiatky. Patria medzi ne klasicistický kaštieľ v Trávnici, neskorobarokový kaštieľ z pol. 18 stor. v Mani, neobarokový kaštieľ z 18. stor. v Bardoňove, hodnotný barokový kaštieľ z 19. stor.

v Huli, klasicistický kaštieľ zo začiatku 19. stor. v Dedinke. Z múzeí je významné Miestne múzeum vo Veľkých Lovciach.

Najzachovalejšie vodné mlyny

Na celom Požitaví bolo v minulosti okolo 30 až 40 vodných mlynov. Najzachovalejšie mlyny sa nachádzajú v obciach Dolný Ohaj, Maňa, Radava, ako aj zachovalý kamenný oblúkový most v Trávnici.

Najnavštevovanejšie sakrálne stavby

Zo sakrálnych pamiatok patrí medzi najznámejšie pútnické miesto Mariánska studnička v obci Pozba, ruiny barokového kostola paulínskeho kláštora s fragmentmi nástenných malieb z roku 1776 v Mariánskej Čeladi vo Veľkých Lovciach. K ďalším zaujímavým sakrálnym stavbám patrí novodobá rímsko-katolícka kaplnka blahoslavenej sestry Zdenky v Dolnom Ohaji.

Historická analýza

Úrodné pôdy v oblasti Požitavia významne ovplyvnili osídľovanie regiónu. Z najstarších období, staršej a strednej doby kamennej, zatiaľ nie sú doklady o využívaní okolia Mane. Z doby rímskej sú doklady o osídlení aj z katastra Mane a jej okolia. Lokality súvisia s vpádom germánskych osád na Požitaví od Zlatých Moraviec po Dunaj. Prvé informácie o osídlení Mane slovanskými predkami je zaznamenané už v 30. rokoch minulého storočia, kedy pri zemných prácach boli nájdené slovanské črepy v priestore severne od obce medzi vtedajšou hradskou a Žitavou. Ich datovanie je však nepresné. Jednoznačne je doložený pobyt Slovanov v Mani od 9. storočia, v čase existencie prvého štátneho útvaru Slovanov na území dnešného Slovenska – Veľkej Moravy. Úrodná oblasť Požitavia bola vhodná pre poľnohospodárstvo veľkomoravských Slovanov. Základnými plodinami boli pšenica, proso, jačmeň a raž. Nálezmi semien je doložené pestovanie hrachu a šošovice.

Maňa v stredoveku

Pri sledovaní dejín Mane je nutné vychádzať z historického vývoja obcí Veľká Maňa a Malá Maňa (v roku 1962 sa spojili do jednej obce zvanéj Maňa), ale aj iných usadlostí. Tie boli kedysi uvádzané v rámci katastra označovaného po niekoľko storočí ako terra Maňa/zem Manya. Sú to napríklad obce Malý Vlkaš, majere Horná Gerda a Dolná Gerda a krátkodobejšie menšie osídlenie v polohe Agáč. Z daných obcí sa do dnešných čias zachovalo pomerne veľké množstvo písomných správ. V roku 1273 je zaznačená existencia dediny pojmom villa Mana. Nakoľko písomné správy z dôb 9-11 storočia sú minimálne, obyvateľov Mane do roku 1237 ani nepoznáme, hoci obec bola vtedy už dlhodobo osídlená.

19. storočie prinieslo viacero trvalých spoločných zmien. Vo všetkých obciach je zrejмый nárast ich obyvateľov: Veľká Maňa mala v roku 1828 116 domov a 761 obyvateľov, v roku 1869 tu žilo už 853 ľudí, v roku 1880 až 1015, v roku 1890 tu žilo 1028 ľudí.

Malá Maňa mala v roku 1828 79 domov a 548 obyvateľov, v roku 1869 637 ľudí, v roku 1880 až 672 a v roku 1890 až 773 obyvateľov. V Malom Vlkaši stáli v roku 1808 a v roku 1828 4 domy, v oboch rokoch tu žilo 28 obyvateľov. Spôsobili to viaceré okolnosti. Skončili vojny - revolúcia v rokoch 1848-

1849 bola krátkodobou, aj keď veľmi významnou udalosťou. Aj vďaka nej sa v roku 1848 zrušilo poddanstvo a postupne sa zlepšili ekonomické a aj hygienické pomery.

Novovek a súčasnosť

Aj na začiatku 20. storočia pokračoval na celom území Maňa a okolia populačný rozkvet. Rozvíjal sa aj miestny priemysel. Vznikla tu miestna mliekareň, továreň na škridlu či spoločnosť na spracovanie hliny na výrobu tehál. Obyvatelia oboch obcí, ale boli aj naďalej zamestnaní hlavne v poľnohospodárskej výrobe. Veľká Maňa bola v roku 1911 známa pestovaním pšenice, jačmeňa, raže, kukurice, zemiakov, fazule, hrachu a cukrovej repy.

Po vypuknutí prvej svetovej vojny sa pomery v obci zmenili, nakoľko miestny muži museli nedobrovoľne bojovať a mnohí sa už domov nevrátili, ako tomu nasvedčuje pamätník v obci. Po skončení vojny a vzniku Prvej československej republiky sa celá spoločenská situácia v obci znovu zmenila.

Druhá svetová vojna si vyžiadala ďalšie obete na životoch a majetkoch obyvateľov Maňa. V rámci povojnovej rekonštrukcie obce sa opravili štyri zburané mosty na rieke Žitava a na ceste k železničnej stanici. V roku 1946 bola vykonaná elektrifikácia obce. Prvé verejné osvetlenie v obci sa začalo montovať v roku 1948. Po vojne sa zvýšila hlavne životná úroveň obyvateľstva, ktorá bola zrejmá z obliekania občanov, vybavenia domácností a veľkého rozmachu bytovej výstavby. V rámci industrializácie sa v blízkych mestách Šurany, Vráble, Nové Zámky vybudovali nové fabriky, kde veľa občanov našlo zamestnanie.

Krajinná štruktúra

Podľa geomorfologického členenia je obec zaradovaná do celku Podunajská pahorkatina. Reliéf katastra obce je mierne zvlnený. Nadmorská výška narastá od rieky Žitavy smerom na západ a na východ. Priemerná nadmorská výška je 176 m, najnižší bod obce leží v nadmorskej výške 127 m a nachádza sa v blízkosti rieky Žitava.

Cez obec Maňa preteká severojužným smerom rieka Žitava, ktorá je najväčším ľavostranným prítokom rieky Nitry. V katastri obce Maňa sa do rieky Žitavy vlieva Dolinský potok. V povodí rieky sa nachádza aj množstvo menších vodných nádrží a rybníkov, ktoré slúžia najmä na chov rýb a zadržanie vody. V povodí sa tiež nachádza viaceré prírodných rezervácií a významných lokalít.

Potenciálna prirodzená vegetácia (atlas SR) je v katastri obce Maňa zastúpená tromi významnými formáciami: 1) jaseňovo-brestovo-dubové a jelšové lesy; 2) dubové a cerovo-dubové lesy a 3) dubovo-hrabové lesy.

Jaseňovo-brestovo-dubové a jelšové lesy sa nachádzajú v širokom páse pozdĺž rieky Žitavy a sčasti lemujú aj Dolinský potok. Z druhového zloženia dominuje jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior* L.), dub letný (*Quercus robur* L.), brest hrabolistý (*Ulmus minor* Mill.), primiešané sú brest väzový (*Ulmus laevis* Pall.), topoľ čierny (*Populus nigra* L.), lipa malolistá (*Tilia cordata* Mill.), jelša lepkavá (*Alnus glutinosa* (L.) Gaertn.). V krovinatom poschodí dominuje čremcha obyčajná (*Padus avium* Mill.) a baza čierna (*Sambucus nigra* L.).

Centrálnu časť obce aj jej západnú hranicu (v miestnej časti Malá Maňa) v najväčšej miere vyplňajú dubovo-hrabové lesy. Z druhového zloženia dub letný (*Quercus robur* L.), dub cerový (*Quercus cerris* L.) a hrab obyčajný (*Carpinus betulus* L.), brest hrabolistý (*Ulmus minor* Mill.), lipa malolistá (*Tilia*

cordata Mill.), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior* L.). V krovitej etáži sa pripája javor poľný (*Acer campestre* L.), javor tatársky (*Acer tataricum* L.), zob vtáčí (*Ligustrum vulgare* L.) a slivka trnková (*Prunus spinosa* L.).

Keďže má toto katastrálne územie kvalitnú pôdu (čiernica, černoziem, hnedozem), mnohé územia z lesov prirodzenej vegetácie obce Maňa boli vyrúbané a pretvorené na poľnohospodársku pôdu. Prirodzenú vegetáciu nachádzame iba v remízkach v rámci extravilánu obce. Významná lokalita prirodzenej vegetácie je prírodná rezervácia Žitavský luh, ktorá má ornitologický význam, prístupilo sa však i k ochrane prirodzenej flóry. Prirodzené lesy sú v malej miere zachované aj v severnej časti katastra obce Maňa (miestna časť Veľká Maňa). Prirodzenú vegetáciu však nachádzame v minimálnej miere aj na okrajoch ciest, polí či viníc. Pre intravilán obce Maňa je charakteristické, že prirodzená vegetácia tu úplne vymizla a bola nahradená kultúrnymi rastlinami (záhrady, sady, parky). V záhradách boli umelo vysadené a pestujú sa hlavne ovocné a okrasné dreviny, zelenina, kvety. V obci sa nachádzajú aj chránené územia ako Maniansky park a prírodná rezervácia Stará Žitava.

Kompozícia riešeného územia

Kompozícia riešeného územia pozostáva z troch hlavných plôch, a to 1) futbalové ihrisko, ktoré tvorí najväčšiu časť areálu; 2) otvorená plocha, ktorá v súčasnosti slúži ako orná pôda a 3) otvorená plocha so šatňou. Popri riešenom území sa tiahne protipovodňová hrádza, ktorá riešené územie oddeľuje od rieky Žitavy. Tieto tri plochy tvoria hlavnú kostru priestoru. Hlavná kompozičná os sa tiahne od začiatku otvorenej plochy cez jej stred a pokračuje cez stred futbalového ihriska a taktiež cez voľnú plochu so šatňou. Na hlavnú kompozičnú os sa napájajú dve vedľajšie osi, ktoré tento priestor členia na spomínané tri časti.

Dominantou priestoru sú vysoké dreviny, ktoré sú vysadené okolo celého futbalového ihriska. Tieto dreviny vytvárajú pod sebou zatienené miesta. Na juh od ihriska je možné pozorovať okolie územia, a to konkrétne otvorený priestor, ktorý sa využíva na poľnohospodárske účely (orná pôda). Na východ od ihriska sa nachádzajú súkromné pozemky, ktoré ale nie sú dostatočne vizuálne oddelené od riešeného územia. Na západ od riešeného územia sa nachádza protipovodňová hrádza, ktorá spolu s cestnou komunikáciou na severe tvorí vizuálnu bariéru. Jediným architektonickým prvkom priestoru je šatňa.

Funkcie riešeného územia

Záujmové územie sa nachádza na západnej hranici intravilánu obce Maňa - časť Veľká Maňa. Riešené územie zo západnej strany hraničí s individuálnou bytovou výstavbou (rodinné domy so záhradami). Hlavný vchod do areálu riešeného územia sa nachádza z južnej strany sprístupnený z Ulice Andreja Hlinku, pri ktorom je plocha statickej dopravy (parkovisko). Celé riešené územie je určené pre šport. Hlavnou plošnou dominantou tohto územia je futbalové ihrisko, ktoré je približne v strede riešenej plochy. Zo severnej strany ihrisko hraničí s ornou pôdou a z južnej strany s trávnatou plochou, ktorá je využívaná ako tréningová plocha. Na trávinatej ploche je umiestnený aj stavebný objekt, ktorý slúži ako šatňa pre futbalistov. Na západnej strane riešeného územia sa nachádza trávnatá plocha vymedzená pre "Traktormániu".

Vegetácia

Vegetačná analýza poskytuje informácie o stave a charaktere zelene na riešenom území. Na území sa nachádzajú stromy aj kry. Drevinová skladba je rozdelená do troch základných kategórii, a to 1) z hľadiska výšky drevín, pričom najviac drevín má výšku v rozpätí 20 - 25 m; 2) z hľadiska typu drevín, pričom prevažujú listnaté dreviny a 3) z hľadiska relatívne dosiahnuteľného veku drevín, pričom prevažujú strednoveké dreviny, krátkoveké dreviny majú malé zastúpenie a dlhoveké dreviny sa na území nenachádzajú. Potenciálnu prirodzenú vegetáciu na riešenom území predstavujú jaseňovo-breštovo-dubové lesy v povodiach veľkých riek (tvrdé lužné lesy), t.j. *Quercus robur* L., *Fraxinus excelsior* L., *Ulmus laevis* Pall., *Ulmus minor* Mill.

Variantné riešenia štúdie

Meander park

Myšlienka a inšpirácie

Hlavnou myšlienkou návrhu bolo navrátenie rieky do obce, obnovenie vzťahu obyvateľov obce s riekou, a to použitím jej tvarov a charakteristickej vegetácie na navrhovanom území. V minulosti na celom Požitaví bolo približne 30 až 40 vodných mlynov. Mlynári patrili medzi najdôležitejších obyvateľov obce. Obyvatelia s riekou žili a potrebovali ju. Dnes má obec strach z povodní a preto sa stavajú protipovodňové opatrenia a ľudia sa rieke stránia. Hlavnými inšpiračnými prvkami boli meandre, riečne kamene a samotná rieka. Našu myšlienku sme sa rovnako snažili preniesť aj do loga, ktoré tvorí veľké písmeno "M", čo symbolizuje "MEANDER" a taktiež aj názov "MAŇA". Celý návrh sme nazvali MEANDER park.

Návrh

Dominantou priestoru rekreačno-športového areálu sa stala plocha „Oddych a rekreácia“, v ktorej sa nachádzajú plochy zelene a detské ihriská. Chodník v severnej časti plochy je lemovaný vodným prvkom, ktorého cieľom bolo priviesť vodu zo Žitavy aj do priestoru areálu, keďže pohľad na riek Žitava je znemožnený protipovodňovou bariérou. Za vodným prvkom sa nachádza súvislá výsadba tráv spolu s výsadbou stromov a krov. Táto výsadba predeľuje priestor medzi cestnou komunikáciou, ktorá vedie do dediny a športovo-rekreačným areálom – má protihlukovú funkciu. V časti oddych a rekreácia sa nachádzajú taktiež aj ihriská pre mladšie aj staršie deti. Vo východnej časti je plocha s lezeckými stenami a v západnej časti pri ihriskách, sa nachádza vyhliadková veža s výškou 23m, ktorá ponúka atraktívny výhľad na riek Žitava, či rozľahlé polia v okolí Veľkej Mane.

Vedľa vyhliadkovej veže na západnej strane parku, pod futbalovým ihriskom, sú navrhnuté zelené schody s výsadbou stromov, ktoré by počas futbalových zápasov či "Traktormánie" poskytovali príjemný tieň pre posedenie. V časti futbalového ihriska boli navrhnuté aj 3 tribúny pre cca. 60 ľudí.

Ďalšou časťou parku je plocha „Traktormánie“. Na tejto ploche sa raz ročne usporadúvajú preteky podomácky vyrobených traktorov, ktoré súťažia v rôznych disciplínach.

Medzi futbalovým ihriskom a budovou so šatňami vznikol rozľahlý priestor s voľnou plochou. Keďže zadávateľ má záujem aj o tréningové centrum pre futbalistov, v priestore sme navrhli outdoorovú (exteriérovú) posilňovňu spolu s rôznymi prekážkovými dráhami, na ktorých môžu mladí futbalisti trénovať a zlepšovať svoje schopnosti.

V návrhu sme sa okrajovo venovali aj spojeniu Veľkej a Malej Mane, a to cyklotrasou popri rieke Žitava. Cesta by začínala na začiatku Meander parku a viedla by až k malému mostíku v Malej Mani. Cestu by mohli využívať cyklisti, korčuliari, ale aj rodiny s deťmi na prechádzky popri Žitave.

Program

Vstupná časť

Pri vstupe na riešené územie je návštevníkom poskytnutý pohľad na časť areálu slúžiacu na oddych a rekreáciu, a to konkrétne na vyhladkovú vežu, ktorá sa ukrýva medzi stromami, chodník s výsadbou tráv a ihriská. Na navrhnuté územie sa vstupuje cez protipovodňovú hrádzu, ktorá sa tiahne pozdĺž celého riešeného územia.

Centrálna zóna

1. Zóna "Oddych a rekreácia"

Táto zóna slúži hlavne na zhromažďovanie detí a dospelých. Nachádzajú sa tu ihriská, ktoré slúžia tak pre malé, ako aj pre staršie deti. Menšie deti tu majú možnosť zahrať sa na rôznych preliezkach a hojdačkách a staršie tu môžu hrať rôzne loptové hry. Ďalším prvkom slúžiacim pre zábavu sú lezecké steny, ktoré sú umiestnené v zadnej časti tejto plochy. Tri lezecké steny sú rozmiestnené blízko seba a v rôznych výškach. Obyvatelia sa sem taktiež môžu vybrať za oddychom a využiť možnosť urobiť si piknik na trávniku pod stromami medzi výsadbou xerofytných tráv. Po celej ploche vedú chodníky, popri ktorých sa tiahnu výsadby s trávami ktoré vytvárajú v priestore prírodnú atmosféru lužného lesa. Po chodníkoch sa dá dostať až na druhú stranu navrhovaného územia - k outdoorovej posilňovni. Dominantou tejto časti navrhovaného územia je vyhladková veža, ktorá má 28 metrov a je umiestnená uprostred lužného lesa. Z tejto veže je možné vidieť na celý areál a tiež na časť obce Veľká Maňa a jej okolie. Medzi stromami v lužnom lese sa nachádzajú siete zavesené na kmeňoch stromov.

2. Plocha "Traktormánie"

Keďže je už zvykom Veľkej Mane organizovať súťaž domácich traktorov, bolo potrebné vyhradiť plochu aj pre túto aktivitu. Nachádza sa v zadnej časti areálu blízko šatne pre futbalistov a protipovodňovej hrádzke.

3. Tréningová plocha

Medzi futbalovým ihriskom a šatňou vznikla veľká prázdna plocha, na ktorej bola navrhnutá outdoorová posilňovňa. Tu budú mať futbalisti možnosť precvičiť sa pred aj po zápasoch a taktiež bude prístupná aj pre širšiu verejnosť, ktorá bude mať záujem zacvičiť si pod holým nebom.

4. Okolie futbalového ihriska

V okolí futbalového ihriska sa nachádzajú tribúny a zatrávnené schody, z ktorých je výhľad priamo na ihrisko. Cieľom bolo vytvoriť miesta na sedenie pre fanúšikov futbalu, ktorí v súčasnosti nemajú možnosť si pri zápase sadnúť.

Výsadba

Výsadba drevín a krov bola inšpirovaná lužným lesom, ktorý sa kedysi nachádzal v okolitej krajine. Z druhového zloženia stromového poschodia v návrhu dominuje javor poľný (*Acer campestre 'Elsrijk'*) a jaseň úzkolistý (*Fraxinus angustifolia* Vahl.), ďalšími taxónmi sú dub letný (*Quercus robur* L.), brest hrabolistý (*Ulmus minor* Mill.), jelša lepkavá (*Alnus glutinosa* (L.) Gaertn.), topoľ čierny (*Populus nigra 'Italica'*). Krovitú etáž tvoria drieň krvavý (*Swida sanguinea* L.), bršlen európsky (*Euonymus europaeus* L.) a slivka trnková (*Prunus spinosa* L.).

Na riešenej ploche bola navrhnutá trvalková výsadba okrasných tráv, ktoré znášajú vlhké pôdy a sú vhodné na slnečné alebo polotienisté stanovište.

Navrhnutý sortiment: *Panicum virgatum* 'Heavy metal', *Panicum virgatum* 'Hänse herms', *Panicum virgatum* 'Northwind', *Stipa arundinacea* Benth., *Descampsia cespitosa* 'Schotland', *Pennisetum alopecuroides* 'Hameln', *Molinia arundinacea* 'Windsäule', *Molinia arundinacea* 'Cordoba'.

Osadzovací plán

Na riešenej ploche bolo navrhnutých celkovo 45 ks stromov a 57 ks krov podľa nasledovného zleženia:

Acer campestre 'Elsrijk' (11ks); *Fraxinus angustifolia* Vahl. (9ks); *Quercus robur* L. (8ks); *Ulmus minor* Mill. (6ks); *Alnus glutinosa* L. (6ks) a *Populus nigra* 'Italica' (5ks)

Swida sanguinea L. (25ks); *Euonymus europaeus* L. (23ks); *Prunus spinosa* L. (9ks)

Na riešenej ploche bolo navrhnutých celkovo 3030 ks okrasných tráv na celkovej výmere záhonov 1202,36 m².

Záhon číslo	Sortiment	Počet ks/m ²	Výmera (m ²)	Počet ks
č.1	<i>Panicum virgatum</i> 'Northwind'	1	212	210
	<i>Panicum virgatum</i> 'Hänse herms'	2	204	380
	<i>Molinia arundinacea</i> 'Windsäule'	spon 120	197,64	160
	<i>Molinia arundinacea</i> 'Cordoba'	spon 120	98	80
č.2	<i>Panicum virgatum</i> 'Heavy metal'	2	57,38	110
	<i>Pennisetum alopecuroides</i> 'Hameln'	2	19,40	35
	<i>Stipa arundinacea</i> Benth.	11	51,18	550
č.3	<i>Panicum virgatum</i> 'Heavy metal'	2	34,42	60
	<i>Stipa arundinacea</i> Benth.	11	28,30	300
č.4	<i>Panicum virgatum</i> 'Heavy metal'	2	75	145
	<i>Pennisetum alopecuroides</i> 'Hameln'	2	64	120
	<i>Stipa arundinacea</i> Benth.	11	63,20	690
	<i>Descampsia cespitosa</i> 'Schotland'	2	99	190

Manianska traktormánia

Myšlienka a inšpirácia

Pri navrhovaní jednotlivých prvkov mobiliáru sme čerpali inšpiráciu z rôznych predmetov, ako napr. futbalová lopta pri športových aktivitách alebo z jednotlivých častí traktora - matica, matky, šrôby alebo ozubené kolesá a pod. V rámci programu poukazujeme na možnosti využitia poľnohospodárskej časti územia pre konanie Traktormánie, založenie ovocného sadu alebo pokračovanie vo využívaní na poľnohospodárske účely.

Zámerom návrhu bolo čo najlepšie využiť a prispôbiť priestor pre športové aktivity - futbal, basketbal a požiadavkám objednávateľa – konkrétne vytvorenie priestoru pre parkovisko, „Traktormániu“ a tribúny. V súčasnosti sa územie využíva najčastejšie na športové aktivity a na konanie každoročnej súťaže v pretekaní traktorov nazývanej aj „Traktormánia“. Preto sme jednotlivé prvky návrhu podriadili týmto aktivitám. Inšpiráciou sa stali traktor a futbalová lopta.

Náučný chodník

Je hlavnou časťou návrhu, ktorá sa vinie pozdĺž rieky Žitavy. Má názov po stopách traktora a nadväzuje na každoročne usporadúvané preteky. Idea chodníka je priblížiť históriu a vývoj poľnohospodárskych strojov a zároveň vytvoriť priestor pre rekreáciu. V návrhu náučného chodníka sa inšpirácia odráža v dvoch rovinách:

- Osadení drevín – je inšpirované stopou traktora, ktorá sa postupne vytvára a následne rozplýva do priestoru.
- Komunikácia – má nepravidelný tvar pretože je inšpirovaná rôznymi časťami traktora. Širšia a priama časť chodníka má šírku 3m, čím je uspôsobená na prejazd poľnohospodárskych strojov. Samotný náučný chodník, obsahujúci tabule má šírku 1,5 m.

Parkovisko

Navrhnutie parkoviska s minimálnym počtom parkovacích miest 20 bola požiadavka objednávateľa. Súčasnú parkovisko sa nachádza pri uličnom priestore a má kapacitu cca. 10 parkovacích miest. V našom návrhu má parkovisko charakter zeleného parkoviska vytvoreného zo zatravnovacích betónových tvárnic. Ponúka 36 parkovacích miest pre osobné automobily a 2 parkovacie miesta pre autobus, ktoré sú od seba oddelené drevinovou výsadbou.

Športové ihriska

Futbalové ihrisko ostáva v pôvodnom stave. Navrhujeme dobudovať tréningové ihrisko a basketbalové ihrisko. Vybudovanie menšej zástavby pri šatniach, ktorá by mala funkciu bufetu. Šatňu a bufet sú prepojené prestrešenou oddychovou plochou.

Program

Program obsahuje tri rozdielne kompozície, v ktorých znázorňujeme možnosti každoročného využitia územia.

Kompozícia s ovocným sadom - je rozdelená na tri rovnaké parcely s rôznym využívaním. Stabilnou parcelou je ovocný sad. Ostatné parcely sú určené na pestovanie poľnohospodárskych obilnín a konanie „Traktormánie“. Medzi parcelami je vysadený pás drevín, poskytujúci divákovi počas „Traktormánie“ ochranu pred priamym slnkom. Výhodou je maximálne využitie územia.

Kompozícia s výhľadom - je rozdelená na dve parcely v tvare písmena L. Plochy sú využívané na konanie „Traktormánie“ a pestovanie poľnohospodárskych plodín. Tie sa každý rok obmieňajú. Výhodou je, že tento systém rozdelenia poskytuje výborný výhľad na celé konanie „Traktormánie“.

Kompozícia „Trojpoľné hospodárstvo“ – plocha je rozdelená na tri parcely, ktoré sú využívané princípom trojpoľného systému pestovania. Výhodou je šetrný prístup k pôde.

Výsadba drevín

Sortiment drevín je inšpirovaný spoločenstvom tvrdého lužného lesa, ktorý rastie v blízkosti vodných tokov a vodných plôch. Všetky sú použité v základných taxónoch, aby sa čo najviac približovali prírode.

Sortiment drevín pozostáva z nasledovných taxónov: jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior L.*), vrba biela (*Salix alba L.*), brest hrabolitý (*Ulmus minor Mill.*) a breza previsnutá (*Betula pendula Roth*).

Osadzovací plán

Číslo	Názov dreviny	Počet (ks)
01.	<i>Fraxinus excelsior L.</i>	33
02.	<i>Salix alba L.</i>	22
03.	<i>Betula pendula Roth</i>	33
04.	<i>Ulmus minor Mill.</i>	52

Prechádzka Manianskymi vrbinami

Myšlienka a inšpirácia

Pri realizovaní návrhu sme sa inšpirovali okolitou prírodou Mane. V minulosti sa v okolí rieky Žitava vyskytovali porasty vrb. Naším zámerom bol návrat týchto drevín do prostredia, kde sa kedysi prirodzene vyskytovali. Výsadba vrb prepája riešený priestor s krajinou a návštevníkom tak poskytuje priamy kontakt s prírodou, ktorá do takéhoto prostredia patrí.

Návrh

Pri tvorbe pôdorysného riešenia sme sa inšpirovali tvarom listu vrby bielej. Hľadaním vhodného tvaru a vrstvením jednotlivých listov sme dosiahli konečnú podobu tvarového riešenia chodníkov. V pôdorysnom riešení sme použili niekoľko druhov vrb rôzneho vzrastu a štruktúry.

Plocha futbalového ihriska s bežeckou dráhou

Podľa požiadaviek investora bola v pôdorysnom riešení zachovaná plocha futbalového ihriska. V návrhu sme okolie tejto plochy obohatili o bežeckú dráhu. Dráha môže byť využívaná celoročne, a to na kondičný tréning futbalistov alebo rekreačné využitie obyvateľov obce Maňa. Medzi bežeckou dráhou a futbalovým ihriskom (na severnej a južnej strane futbalového ihriska) sa vytvorili priestory, ktoré môžu slúžiť ako tréningové plochy.

Po oboch stranách futbalového ihriska sa nachádzajú tribúny (dve zo západnej a dve z východnej strany).

Plocha detských ihrísk

Detské ihrisko pozostáva z drevených hracích prvkov a lezeckých stien pre deti. Na ich zhotovenie navrhujeme použiť dubové drevo (trvácna drevina tvrdého lužného lesa) v kombinácií s inými materiálmi. Vedľa detského ihriska bolo navrhnuté basketbalové ihrisko s dvomi basketbalovými košmi. Pre bezpečnú a pohodlnú hru bola použitá liata guma s vyznačenou hracou plochou basketbalového ihriska.

Plocha traktorovej dráhy

V severnej časti, vedľa detského ihriska je plocha využívaná počas „Traktormánie“. Predstavuje ju dráha určená pre závody traktorov.

Oddychová a rekreačná plocha

Na východnej a západnej strane bežeckej dráhy sa nachádza voľná plocha určená pre oddych a relax. Plocha je prepojená chodníkmi s náučným charakterom. Náučný chodník obsahuje dreviny s informačnými tabuľkami, na ktorých sa nachádzajú názvy jednotlivých drevín. Návštevníci sa môžu kochať výsadbou vrb a porastom drevín lužného lesa.

Pre väčšiu atraktivitu priestoru boli popri chodníkoch použité trvalkové výsadby. Použité boli okrasné trávy v kombinácií s trvalkami lúčneho charakteru, ktoré umocňujú vidiecky charakter. Na severnej strane bola navrhnutá drevená lávka, ktorá slúži ako ďalšia vstupná časť na riešené územie.

Sortiment drevín

Pri výsadbe drevín a krov sme sa inšpirovali vrbinami, ktoré v okolí Maňa kedysi prirodzene rástli a doplnili sme ich o výsadbu drevín lužného lesa.

Stromy

Názov	Počet kusov
<i>Salix alba</i> L.	11
<i>Salix babylonica</i> L.	7
<i>Salix fragilis</i> L.	7
<i>Salix caprea</i> L.	7
<i>Ulmus laevis</i> Pall.	4
<i>Quercus robur</i> L.	7
<i>Fraxinus excelsior</i> L.	7

Kry

Názov	Počet kusov
<i>Salix cinerea</i> L.	36
<i>Salix viminalis</i> L.	16
<i>Viburnum lantana</i> L.	11
<i>Euonymus europaeus</i> L.	15

Sortiment bylín

Hlavným zámerom pri tvorbe záhonov bolo umocnenie vidieckeho charakteru v priestore. Inšpiráciou pri výbere rastlinného materiálu do trvalkových záhonov bolo farebné prevedenie erbu obce Maňa. Použili sme trvalky červenej a žltej farby, ktoré sme doplnili neutrálnymi farbami tráv a bylín. Záhony majú rozvoľnený a prírodný charakter.

P.Č.	NÁZOV	VÝŠKA (CM)	KS/ 10M2	OBDOBIE KVITNUTIA					
				V	VI	VII	VIII	IX	X
1.	<i>Stipa barbata</i>	100	1	I	I				
2.	<i>Echinacea paradoxa</i>	100	2			I	I	I	
3.	<i>Knautia macedonica</i> 'Red knight'	90	2		I	I	I		
4.	<i>Echinacea purpurea</i> 'Meteor red'	80	3			I	I	I	
5.	<i>Achillea millefolium</i> 'Paprika'	80	3			I	I		
6.	<i>Rudbeckia fulgida</i>	70	3				I	I	I
7.	<i>Achillea filipendulina</i> 'Coronation gold'	70	3		I	I	I		
8.	<i>Linaria vulgaris</i>	60	4		I	I	I		
9.	<i>Matricaria chamomilla</i>	50	5		I	I	I	I	
10.	<i>Pennisetum setaceum</i>	50	5				I	I	
11.	<i>Stipa tenuissima</i>	50	5		I	I			
12.	<i>Lychnis chalcedonica</i>	50	5		I	I	I		
13.	<i>Papaver rhoeas</i>	40	6	I	I	I			
14.	<i>Gaillardia aristata</i>	35	6		I	I	I		
15.	<i>Linum flavum</i> 'Compactum'	30	8		I	I	I		

Použitá literatúra

Obec Maňa: Oficiálna stránka obce: www.obecmana.sk.

Aktualizovaná integrovaná stratégia rozvoja územia Miestnej akčnej skupiny združenia Termál 2009-2015 - Doc. Ing. Milan Belica, PhD, 174 strán.

Mesačník obcí občianskeho združenia Termál – internetové noviny, ročník I., nulté číslo, r. 2013, 16 strán.